

Rīgas Stradiņa universitāte
Medicīnas fakultāte
otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības
studiju programma „Medicīna”

**“Ģimenes ārsta nozīme veselības aprūpes sistēmā un mans
aicinājums.”**

Eseja

Darba autore:

Daniela Krista Langina

Ģimenes medicīnas specialitāte ir viena no vissvarīgākajām nozarēm veselības aprūpes sistēmā, taču diemžēl arī viena no visnenovērtētākajām. Ģimenes ārsts ir galvenais speciālists, kas vislabāk no visiem speciālistiem pārzina pacienta anamnēzi un bieži vien pats var pacientu izārstēt, neiesaistot citus speciālistus. Veselības aprūpes sistēmā ģimenes ārsts ir kā tilts starp pacientu un citu speciālistu, lai novirzītu pacientu pie attiecīgās nozares speciālista tālākai izmeklēšanai, ja tāda būs nepieciešama.

Svarīgs ģimenes ārsta uzdevums kā speciālistam multimorbīda pacienta gadījumā, izvērtēt ārsta speciālista papildus izrakstītos medikamentus un to mijiedarbību ar pacienta lietotajiem medikamentiem, un pieņemt lēmumu, vai kādu medikamentu jāpārtrauc lietot. Ģimenes ārsts ir viens no retajiem speciālistiem, kas ierodas pie pacienta mājās un spēj palīdzēt pacientam, neiesaistot Neatliekamās palīdzības dienestu, tādējādi bez vajadzības pacients netiks nogādāts slimnīcā. Katra pieraksta laikā ģimenes ārsts iepazīst savu pacientu arvien labāk un uzkrāj informāciju par pacientu medicīniskajā kartiņā, kam daudzos gadījumos var būt ļoti liela nozīme. Gadījumā, ja pacients nonāk slimnīcā, viņam līdzī ir nosūtījums, kurā ģimenes ārsts ir paudis informāciju par pacienta lietotajiem medikamentiem, slimību anamnēzi. Līdz ar to speciālisti, kas veiks pacienta izmeklēšanu un ārstēšanu, būs pietiekami informēti par pacienta anamnēzi. Ģimenes ārsts nodrošina, lai pacienti pamatoti tiktu nosūtīti pie nepieciešamā speciālista un, lai pacienti negrieztos pie speciālista bez medicīniska pamatojuma. Tas tikai mākslīgi radītu rindas, speciālistu pārslodzi, nevajadzīgi tērējot laiku pacientiem, kam nav nepieciešama speciālista palīdzība, un tādējādi aizņemot laiku, nokļūšanai pie speciālista tiem pacientiem, kam tā tiešām nepieciešama. Bez ģimenes ārsta iesaistes veselības aprūpes sistēmā sāktos haoss.

Sabiedrībā valda dažādi uzskati par ģimenes ārsta lomu. Ik dienu ģimenes ārsts veic apjomīgu darbu, iedziļinoties katra slimnieka anamnēzē, izvērtē kā palīdzēt pacientam un veicot citus ģimenes ārsta obligātos pienākumus, kas aizņem daudz laika. Diemžēl ir gadījumi, kad pārslodzes dēļ ārsts nav savlaicīgi atklājis kādu slimību, vai arī laikā nav atjaunojis recepti. Daudzkārt ir dzirdēts, ka ģimenes ārsti pēc vairāku gadu darba, pārslodzes rezultātā saskaras ar izdegšanas sindromu. Reizēm pacienti, nenovērtējot ģimenes ārsta noslodzi, pieprasa Darba ekspertīzes ārstu komisijas protokolu izsniegt 2 dienu laikā. Diemžēl ģimenes ārstiem nākas saskarties ar dažādām negācijām no pacientu puses. Taču bieži pacienti paši ir vainojami pie tā, ka slimība nav savlaicīgi atklāta, jo kā redzams, cik aktīvi Latvijā pacienti veic skrīningus, rodas jautājums: “Kāpēc tik kūtri?” Pacients neierodas uz vizīti arī pēc aicinājuma, nav

atbildējis uz telefona zvaniem, kad ģimenes ārsts vēlējies izrunāt situāciju, kad jāslēdz slimības lapa. Vēl varētu minēt daudzus negatīvos piemērus, taču ģimenes ārstu praksē ir arī pozitīvie momenti, īpaši, ja pacientam slimība ir atklāta pašā sākuma posmā un pacients ir atveseļojies, vai ir redzams ievērojams progress. Prieks redzēt pie ģimenes ārsta atnākam gados padzīvojušus pacientus, kuri pie ārsta atnākuši tikai profilaktiskā nolūkā, jūtas ļoti labi un arī pasmaida, aizejot.

Praksē ir iespējas veikt daudz un dažādas manipulācijas un procedūras, kas atvieglo gan brūču aprūpes māsu, gan slimnīcas personāla darbu. Ja nebūtu prakses, kas veic, piemēram, vakcinācijas, brūču aprūpi, pārsiešanas, diegu izņemšanu, Gripas, Covid, Strep testu veikšanu, tad rindas arī pie māsiņām, kas to veiks tikai slimnīcā, būtu milzīgas. Tāpēc ģimenes ārstu praksē komanda, kādu ģimenes ārsts pats ap sevi veido ir ārkārtīgi svarīga. Liels atspazds ģimenes ārstam ir māsiņas vai ārsta palīga ieguldītais darbs.

Ģimenes ārsta praksē liela nozīme ir pareizai darba organizācijai, pamatā visi pacienti redz darbu, ko dara ģimenes ārsts, bet māsiņas ieguldītais darbs netiek pienācīgi novērtēts. Daudzus ģimenes ārsta pienākumus veic māsiņas, kas visu dienu konsultē pacientus pa telefonu, atjauno receptes, raksta nosūtījumus, procedūru telpā veic dažādas manipulācijas. Visu informāciju vēl ievada datubāzēs, veic ierakstus kartiņās. Tas ir apjomīgs un laiktīlpiņgs darbs, kas ievērojami atslogo ģimenes ārsta ikdienu.

Man ir patiess aicinājums kļūt par ģimenes ārstu un veidot savu praksi ar savu komandu, ar kuras palīdzību, veikt savus pienākumus. Lai kopā varētu palīdzēt gan saviem pacientiem, gan padarīt labāku veselības aprūpes sistēmu. Vēlos praksē pilnvērtīgi izmeklēt pacientus, informēt un izstāstīt gan par slimībām, gan medikamentiem, gan skrīningiem un izmeklējumiem visu nepieciešamo informāciju, lai izejot no mana kabineta, pacients saprastu, kas ar viņu ir noticis, kas un kāpēc turpmāk būs darāms, lai atveseļotos. Vēlētos arī ieviest savā procedūru kabinetā gan ultrasonogrāfijas aparātu, gan EKG aparātu, lai galvenokārt izslēgtu akūtos stāvokļus un pacients ātri tiktu izmeklēts. Vēlos, lai mana darba rezultāts mainītu sabiedrības viedokli par ģimenes ārstiem kā speciālistiem, lai pacienti justos apmierināti ar manu darbu un varētu teikt, ka jūtas droši, dodoties pie manis kā pie ģimenes ārsta, pilnībā paļaujoties, ka spēšu palīdzēt.

Man ģimenes ārsta specialitāte vienmēr interesējusi, jo pie ģimenes ārsta griežas pacienti ar dažādām veselības problēmām, līdz ar to nav tāda rutīna, kā konkrētas specialitātes ārstam.

Vēlos strādāt par ģimenes ārstu, jo manam zināšanu lokam ir jābūt ļoti plašam, tomēr ne tik detalizētam kā speciālistam. Man patīk, ka ir “jāizkāpj” no komforta zonas, jāizglītojas papildus, jo gadījumā, ja pie manis griezīsies pacients ar neparastu slimību, man būs pamats sakopot visu man zināmo informāciju un meklēt jaunus risinājumus slimības ārstēšanā, kas manu profesionālo darbību padarītu interesantāku.